

FAKTISKĀS RĪCĪBAS SEKU NOVĒRŠANA TIESĪBU UZ EFEKTĪVU TIESAS AIZSARDZĪBU KONTEKSTĀ

REMEDYING CONSEQUENCES OF REAL ACTION IN THE CONTEXT OF THE RIGHT TO EFFECTIVE JUDICIAL PROTECTION

Anita Kovaļevska, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Valststiesību zinātņu katedras lektore

Summary

In order to ensure that the right to effective judicial protection is respected, the court must have the power to order that the consequences of the authorities' real action be remedied. In Latvia, such competence of administrative courts is recognised. However, there is no uniformity in the case law as to whether the court deals with this issue as one of the issues to be decided in an action for the cessation of a real action or an action for a declaration that a real action is unlawful, or whether the court treats it as an action for taking a real action. A comparison of the two options leads to the conclusion that both are legally permissible, but that the first option has some advantages.

Atslēgvārdi: tiesības uz efektīvu tiesas aizsardzību, faktiskās rīcības sekas, seku novēršana

Keywords: right to effective judicial protection, consequences of real action, restitution

Ievads

Lai nodrošinātu tiesību uz efektīvu tiesas aizsardzību ievērošanu, tiesai ir jābūt kompetencei lemt par faktiskās rīcības seku novēršanu. Latvijā šāda administratīvo tiesu kompetence ir atzīta. Taču tiesu praksē nav vienveidības attiecībā uz to, vai tiesa jautājumu par faktiskās rīcības seku novēršanu risina kā vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem vai arī tiesa to uzskata par pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu. Šā referāta mērķis ir salīdzināt abu risinājumu priekšrocības un trūkumus un izdarīt secinājumu, kuru no tiem vajadzētu turpmāk izmantot tiesu praksē.

1. Tiesības uz efektīvu tiesas aizsardzību

Administratīvā procesa likuma 89. panta pirmajā daļā ir skaidrots, ka faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un

kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Gan ar faktiskās rīcības veikšanu, gan neveikšanu var tikt aizskartas personas tiesības. Līdz ar to šādos gadījumos personai ir jānodrošina iespēja vērsties tiesā.

Tiesas procesā ir jānodrošina tiesību uz taisnīgu tiesu ievērošana, kas prasa arī to, lai tiesas nodrošinātu efektīvu kontroli.¹ Lai tiesas kontroli atzītu par efektīvu, tā ir jāīsteno pilnīgas jurisdikcijas jeb pilnas kompetences tiesai. Kā ir skaidrojusi Satversmes tiesa, lai tiesu varas institūciju atzītu par “taisnīgu tiesu”, tai citastarp ir jābūt ne tikai neatkarīgai un objektīvai, bet arī kompetentai. Ar kompetenci saprot ne vien tiesnešu profesionālās prasmes, bet arī noteikta apjoma pilnvaras tiesai. Gadījumos, kad tiesa īsteno kontroli pār izpildvaru, pilnas kompetences tiesa ir tāda, kura īsteno visaptverošu kontroli, proti, tāda, kurai ir pilnvaras izvērtēt lietā būtiskos apstākļus un pārbaudīt iestādes pieņemtā lēmuma vai veiktās darbības tiesiskumu un pamatotību gan no faktu, gan tiesību viedokļa. Ja iestādes pieņemtais lēmums vai veiktā darbība neatbilst tiesību normām, tiesai jābūt arī pilnvarām novērst prettiesiskas izpildvaras darbības sekas attiecībā uz personu.²

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa principā ir atzinusi, ka pilnas kompetences tiesai ir jābūt pilnvarām novērst prettiesiskas izpildvaras darbības sekas. Piemēram, ja tiesā ir pārsūdzēts iestādes lēmums, tad tiesai ir jābūt pilnvarām prettiesisku lēmumu atcelt un nepieciešamības gadījumā vai nu pašai pieņemt jaunu lēmumu, vai nodot lietu jaunai izskatīšanai iestādē.³

Ievērojot minēto, var secināt: ja personas tiesības ir aizskartas ar prettiesisku faktisko rīcību un tas ir radījis lietas izskatīšanas laikā tiesā joprojām pastāvošu prettiesisku stāvokli, tad tiesai ir jābūt kompetencei novērst faktiskās rīcības sekas.

2. Tiesas kompetence lemt par faktiskās rīcības seku novēršanu

Administratīvā procesa likumā nav tieši noteiktas tiesas tiesības lemt par faktiskās rīcības seku novēršanu. Tomēr Senāts ir atzinis, ka administratīvajās lietās tiesām šāda kompetence ir. Senāts savu viedokli pamatoja ar diviem apsvērumiem.

Senāts norādīja, ka, pirmkārt, šāda tiesas kompetence izriet no Latvijas Republikas Satversmes 92. pantā garantētajām tiesībām uz taisnīgu tiesu, “jo tiesas aizsardzībai ir jābūt efektīvai. Tiesību aizsardzība tiesā būtu neefektīva, ja vienīgās sekas, ko sekmīga pieteikuma gadījumā persona iegūtu, būtu tikai tiesas atzinums par pārsūdzētā administratīvā akta vai faktiskās rīcības prettiesiskumu [...]. Lai nodrošinātu tiesības uz taisnīgu tiesu, administratīvajā procesā jāīsteno visaptveroša tiesas kontrole pār izpildvaras lēmumiem un darbībām un šīs kontroles rezultātā jānovērš

¹ Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (civil limb). Council of Europe/European Court of Human Rights, 2022, para. 187.

² Satversmes tiesas 22.12.2017. sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 12.2. punkts; 29.12.2021. sprieduma lietā Nr. 2021-09-01 11.3. un 21.2. punkts.

³ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 28.05.2002. sprieduma lietā *Kingsley v. The United Kingdom* (iesnieguma Nr. 35605/97) 32. punkts; 06.11.2018. sprieduma lietā *Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugal* (iesniegumu Nr. 55391/13, 57728/13 un 74041/13) 184. punkts.

tiesību normām neatbilstoša administratīvā akta vai faktiskās rīcības sekas attiecībā uz personu [...]”⁴

Otrkārt, Senāts konstatēja, ka Administratīvā procesa likuma 253. panta otrajā daļā ir noteikta tiesas kompetence lemt par administratīvā akta izpildes seku novēršanu. Tā kā faktiskās rīcības seku novēršana nav pretrunā ar faktiskās rīcības institūta būtību un citas tiesību normas nenoteic, ka seku novēršana faktiskās rīcības gadījumā nebūtu pieļaujama, tad Senāts atzina, ka tiesas kompetence administratīvajā procesā lemt par faktiskās rīcības seku novēršanu izriet no Administratīvā procesa likuma 3. panta trešās daļas⁵ kopsakarā ar 253. panta otro daļu.⁶

Taču tiesu praksē nav vienveidīgas pieejas tam, ar kādiem procesuāliem instrumentiem tiek risināts jautājums par faktiskās rīcības seku novēršanu. Ir lietas, kurās tiesa līdzīgi kā administratīvā akta izpildes seku gadījumā par faktiskās rīcības seku novēršanu lemj nevis kā par atsevišķu prasījumu, bet gan kā par vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem. Piemēram, šādu pieeju tiesa ir izmantojusi lietā, kur pieteicējs sūdzējās par faktiskās rīcības – kalendāra izņemšanas no sūtījuma ieslodzītajam – prettiesiskumu. Tiesa atzina, ka papildus ir jālemj arī par šīs faktiskās rīcības radīto seku novēršanu, uzliekot iestādei pienākumu izsniegt ieslodzītajam izņemto kalendāru.⁷ Citā lietā tiesa atzina par prettiesisku faktisko rīcību – kadastra datu labošanu – un uzdeva iestādei novērst šīs faktiskās rīcības sekas, atjaunojot iepriekšējos kadastra datus.⁸

Savukārt lietā, kur ieslodzītais uzskatīja, ka viņš tiek turēts telpās, kur ir paaugstināts risks inficēties ar tuberkulozi, un vēlējās panākt pārvietošanu uz citām telpām, kur šāda riska nav, Senāts nevis atzina, ka pieteikums ir par faktiskās rīcības pārtraukšanu un tās radīto seku novēršanu, bet gan norādīja, ka lietā ir pieteikums par faktiskās rīcības veikšanu.⁹ Tāpat lietā, kur pieteicējs uzskatīja, ka iestāde tīmekļvietnē ir prettiesiski publicējusi informāciju, kas satur pieteicējas komercnoslēpumu, un vēlējās, lai šī informācija no iestādes tīmekļvietnes tiktu dzēsta, tiesa norādīja, ka lietā pieteikums ir par faktiskās rīcības veikšanu, uzdodot iestādei padarīt šo informāciju publiski nepieejamu.¹⁰

3. Tiesu praksē izmantoto risinājumu izvērtējums

Tā kā praksē nepastāv vienveidība attiecībā uz to, kādā veidā tiek nodrošināta faktiskās rīcības seku novēršana, ir nepieciešams izvērtēt abu risinājumu pieļaujamību, kā arī to priekšrocības un trūkumus.

⁴ Senāta 09.03.2018. sprieduma lietā Nr. SKA-291/2018 (A420193115) 10. punkts.

⁵ Administratīvā procesa likuma 3. panta trešā daļa: “Šā likuma noteikumi, kas attiecas uz administratīvo aktu, ir attiecināmi arī uz faktisko rīcību un publisko tiesību līgumu tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar šo administratīvā procesa institūtu būtību vai ciktāl citas tiesību normas nenosaka citādi.”

⁶ Senāta 09.03.2018. sprieduma lietā Nr. SKA-291/2018 (A420193115) 10. punkts.

⁷ Turpat.

⁸ Administratīvās apgabaltiesas 21.06.2018. spriedums lietā Nr. A420175415 (Senāts šo apgabaltiesas spriedumu atcēla, sk. Senāta 28.07.2020. spriedumu lietā Nr. SKA-335/2020).

⁹ Senāta 23.11.2020. lēmuma lietā Nr. SKA-1207/2020 (A420224719) 5. punkts.

¹⁰ Senāta 30.09.2022. lēmums lietā Nr. SKA-962/2022.

Vispirms jāatzīmē, ka abi risinājumi ir tiesiski pieļaujami. Kā jau tika norādīts, Administratīvā procesa likums neregulē jautājumu par faktiskās rīcības seku novēršanu, tāpēc neviens no risinājumiem nav pretrunā ar šo likumu.

Autore uzskata, ka ar Administratīvā procesa likuma sistēmu vairāk saskanīgs ir tāds risinājums, ka faktiskās rīcības seku novēršana tiek uzskatīta par vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 253. panta otrajai daļai arī administratīvā akta izpildes seku novēršana nav atsevišķs prasījums, bet jautājums, kuru var būt nepieciešams izlemt, izskatot pieteikumu par administratīvā akta atcelšanu, atzīšanu par spēkā neesošu vai atzīšanu par prettiesisku. Savukārt, ja faktiskās rīcības seku novēršanu uzskata par faktiskās rīcības veikšanu, šāda pieeja sakrīt ar Vācijas pieeju, kur faktiskās rīcības seku novēršana ir atsevišķs pieteikuma priekšmets (vācu val. – *die allgemeine Leistungsklage*), kas tiek izmantots gadījumos, kad pieteicējs prasa uzlikt iestādei pienākumu veikt faktisko rīcību.¹¹

Pirmšķietami varētu domāt, ka dažādo risinājumu izmantošana rada atšķirību saistībā to, vai pieteicēja lūgums ir priekšnoteikums tam, lai tiesa lemtu par faktiskās rīcības seku novēršanu. Lietā, kur faktiskās rīcības seku novēršanu Senāts uzskatīja par jautājumu, kas izlemjams, izskatot pieteikumu par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikumu par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, Senāts, balstoties uz praksi lietās par administratīvā akta izpildes seku novēršanu, ir norādījis: “Lai tiesa lemtu par faktiskās rīcības seku novēršanu, personai tas nav pieteikumā tieši jālūdz, jo tas nav atsevišķs prasījums. Jautājums par faktiskās rīcības seku novēršanu tiesai ir jāapsver jebkurā gadījumā, kad tā izskata prasījumu par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku vai aizliegumu turpināt uzsāktu faktisko rīcību (faktiskās rīcības pārtraukšanu) [...]”¹² Šī Senāta atziņa var radīt iespaidu, ka gadījumā, ja faktiskās rīcības seku novēršanu risinātu ar pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu, tad pieteicējam pieteikumā būtu tieši jālūdz izskatīt šādu pieteikuma priekšmetu, jo tas ir atsevišķs prasījums. Tomēr, vērtējot šo aspektu, ir jāņem vērā gan saprātīgā pieteicēja princips, gan dispozitivitātes princips.

Saprātīgā pieteicēja princips tiek atvasināts gan no objektīvās izmeklēšanas principa,¹³ gan arī no privātpersonas tiesību ievērošanas principa.¹⁴ Atbilstoši saprātīgā pieteicēja principam, ja pieteicēja prasījums nav pietiekoši skaidrs, tiesa pati var interpretēt to tā, kā saprātīgs pieteicējs to būtu formulējis.¹⁵ Proti, izšķiroša nozīme ir nevis tam, kādiem tieši vārdiem pieteikumā ir formulēts pieteikuma priekšmets, bet gan tam, kāds lietā ir pieteicēja mērķim atbilstošais pieteikuma priekšmets, jo

¹¹ Senāta 09.03.2018. sprieduma lietā Nr. SKA-291/2018 (A420193115) 11. punkts.

¹² Hufen F. *Verwaltungsprozessrecht*. 7. Auflage. München: Beck, 2008, S. 305–307; Würtenberger T., Heckmann D. *Verwaltungsprozessrecht*. Ein Studienbuch. 4., neu bearbeitete Auflage. München: C. H. Beck, 2018, S. 183–187.

¹³ Senāta 12.12.2007. lēmuma lietā Nr. SKA-710/2007 (A42284606) 7. punkts; 21.12.2007. lēmuma lietā Nr. SKA-760/2007 (A42606407) 6. punkts.

¹⁴ Satversmes tiesas 11.06.2010. lēmuma “Par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-11-01” 8. punkts, <https://likumi.lv/ta/id/211871> [aplūkots15.03.2023.].

¹⁵ Senāta 12.12.2007. lēmuma lietā Nr. SKA-710/2007 (A42284606) 7. punkts; 21.12.2007. lēmuma lietā Nr. SKA-760/2007 (A42606407) 6. punkts.

tiesnesim ir pienākums izdibināt pieteicēja patieso gribu.¹⁶ Līdz ar to tiesa var ierosināt lietu par faktiskās rīcības veikšanu (faktiskās rīcības seku novēršanu) arī tad, ja šāds pieteikuma priekšmets pieteikumā nav norādīts. Tiesai pietiek konstatēt to, ka šāds pieteikuma priekšmets atbilst pieteicēja mērķim, jo tieši tiesa ir atbildīga par pieteikuma priekšmeta juridisko kvalifikāciju.

Savukārt dispozitivitātes princips nozīmē, ka procesa dalībnieki var brīvi rīkoties ar savām subjektīvajām tiesībām un to aizsardzības procesuālajiem līdzekļiem,¹⁷ brīvi lemjot gan par nepieciešamību uzsākt tiesas procesu un to izbeigt, gan arī par to, kādā apjomā strīds tiesā tiks risināts.¹⁸ Līdz ar to Senāts ir atzinis: lai arī tiesai ir pienākums saprātīgi iztulkot pieteikumā pausto pieteicēja gribu, tomēr pieteicēja prasījuma saprātīga interpretācija nedrīkst nonākt pretrunā ar pieteicēja tieši un nepārprotami pausto gribu.¹⁹ Pieteicēja griba tiesai ir saistoša arī tad, ja faktiskās rīcības seku novēršanu uzskata par vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem. Kā atzinis Senāts, tiesai nav pamata uzlikt iestādei pienākumu novērst faktiskās rīcības sekas, ja pieteicējs tieši norāda, ka to vairs nevēlas.²⁰

Apkopojot minēto, var secināt, ka abu risinājumu gadījumā tiesa ir tiesīga lemt par faktiskās rīcības seku novēršanu arī tad, ja pieteicējs nav izteicis tieši tādu lūgumu, taču tas atbilst pieteikuma mērķim un pieteicēja gribai. Savukārt, ja pieteicējs skaidri norāda, ka viņš nevēlas faktiskās rīcības seku novēršanu, tiesai tas ir jārespektē abu risinājumu gadījumā.

Vēl viens salīdzināms aspekts ir tāds, kas tiesai ir jāpārbauda vai kas tiesai ir jākonstatē, lai atzītu, ka ir pamats uzlikt iestādei pienākumu novērst faktiskās rīcības sekas. Ja tiesa faktiskās rīcības seku novēršanu uzskata par vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem, tad šādā gadījumā priekšnoteikums pienākuma uzlikšanai iestādei novērst faktiskās rīcības sekas ir faktiskās rīcības prettiesiskuma konstatēšana.²¹ Savukārt, ja jautājumu par faktiskās rīcības seku novēršanu risina ar pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu, tad šādā gadījumā tiesa parasti pārbauda, vai personai no tiesību normām izriet tiesības prasīt attiecīgu rīcību no iestādes. Tas atsevišķos gadījumos varētu radīt problēmu, it īpaši tad, ja faktiskās rīcības sekas neaizskar cilvēka pamattiesības. Piemēram, ja iestāde prettiesiski labo kadastra datus un tiek uzskatīts, ka šādas faktiskās rīcības sekas var novērst ar pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu, tad tiesību aktos, kas regulē kadastra datu labošanu, var nebūt konkrētas normas, uz kuru balstīt prasījumu par kadastra datu jaunu labošanu, atgriežot tos iepriekšējā stāvoklī. Šādā gadījumā tiesības prasīt

¹⁶ Senāta 08.09.2009. lēmuma lietā Nr. SKA-721/2009 (A42698109) 17. punkts.

¹⁷ Ose D. Civilprocess. Nacionālā enciklopēdija, <https://enciklopedija.lv/skirklis/4186-civilprocess> [aplūkots 15.03.2023.].

¹⁸ Hufen F. 2008, S. 538.

¹⁹ Senāta 12.12.2007. lēmuma lietā Nr. SKA-710/2007 (A42284606) 7. punkts; 21.12.2007. lēmuma lietā Nr. SKA-760/2007 (A42606407) 6. punkts.

²⁰ Senāta 09.03.2018. sprieduma lietā Nr. SKA-291/2018 (A420193115) 12. punkts.

²¹ Pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu jeb aizliegumu turpināt faktisko rīcību pamats ir šīs faktiskās rīcības prettiesiskums, proti, tiesai, izskatot šādu pieteikumu, ir jāpārbauda, vai konkrētā uzsāktā faktiskā rīcība ir prettiesiska. Sk.: Kovaļevska A., Bugne L. Pieteikums par faktisko rīcību. Jurista Vārds, 2021, Nr. 51/52 (1213/1214); Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. Administratīvā procesa tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2023, 271. lpp.

kadastra datu atgriešanu iepriekšējā stāvoklī izriet nevis no kādas konkrētas likumā vai Ministru kabineta noteikumos ietvertas tiesību normas, bet tieši no fakta, ka iepriekš veiktā faktiskā rīcība – sākotnēja kadastra datu labošana – ir prettiesiska. Līdz ar to tiesai, neskatoties uz to, ka tā izskata pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu, ir jāpārbauda iestādes veiktās faktiskās rīcības tiesiskums. Tā kā tā nav parasta pieeja pieteikuma par faktiskās rīcības veikšanu gadījumā, palielinās iespēja, ka tiesa var kļūdīties un noraidīt pieteikumu, jo nekonstatēs konkrētu tiesību normu, no kuras pieteicējam izriet tiesības prasīt no iestādes konkrēto faktisko rīcību. Taču tas nav nepārvarams šķērslis šāda risinājuma izmantošanai. Lai novērstu iepriekš minēto problēmu, tad gadījumā, kad faktiskās rīcības seku novēršanu risina ar pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu, teorijā un praksē būtu nepieciešams skaidri atzīt, ka šim pieteikumam ir specifisks paveids, kad ar šo pieteikumu tiek novērstas faktiskās rīcības sekas, un ka šādā gadījumā tiesības prasīt seku novēršanu izriet no tā, ka sekas ir radītas ar prettiesisku faktisko rīcību. Proti, būtu jāatzīst, ka šā paveida gadījumā tiesai ir jāpārbauda tās faktiskās rīcības tiesiskums, ar kuru tika radītas potenciāli novēršamās sekas.

Apkopojot minēto, var secināt, ka nevienam no faktiskās rīcības seku novēršanas risinājumiem nav būtisku priekšrocību, salīdzinot ar otru risinājumu. Autores ieskatā, nedaudz vairāk ieguvumu var saskatīt, ja faktiskās rīcības seku novēršanu uzskata par vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem. Šā risinājuma gadījumā ir skaidrāk saprotams, ka pamats uzdot iestādei novērst faktiskās rīcības sekas ir tieši tās faktiskās rīcības prettiesiskums, ar kuru tika radītas potenciāli novēršamās sekas. Tāpat, autores ieskatā, svarīgāk ir tas, ka šāds risinājums labāk iekļaujas Administratīvā procesa likumā noteiktajā sistēmā, nekā tas, ka risinājums ir saskanīgs ar Vācijas praksi.

Kopsavilkums

1. Lai arī Administratīvā procesa likumā nav tieši noteiktas tiesas tiesības lemt par faktiskās rīcības seku novēršanu, tomēr administratīvajās lietās tiesām šāda kompetence ir, jo tas izriet no tiesībām uz efektīvu tiesas aizsardzību.
2. Tiesu praksē nav vienveidīgas pieejas tam, ar kādiem procesuāliem instrumentiem tiek risināts jautājums par faktiskās rīcības seku novēršanu. Tiesas to gan risina kā vienu no pieteikuma par faktiskās rīcības pārtraukšanu vai pieteikuma par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku izskatīšanā izlemjamiem jautājumiem, gan arī lemj par faktiskās rīcības seku novēršanu kā par pieteikumu par faktiskās rīcības veikšanu.
3. Abi risinājumi ir tiesiski pieļaujami, un nevienam no tiem nav būtisku priekšrocību, salīdzinot ar otru risinājumu. Nedaudz vairāk ieguvumu var saskatīt pirmā risinājuma gadījumā, jo tad ir skaidrāk saprotams, ka pamats uzdot iestādei novērst faktiskās rīcības sekas ir tieši tās faktiskās rīcības prettiesiskums, ar kuru tika radītas potenciāli novēršamās sekas, kā arī šāds risinājums labāk iekļaujas Administratīvā procesa likumā noteiktajā sistēmā.